

Kerkhof

Tekst: Gerard Ouweneel. Illustratie: Erik van Ommen.

Vijfhonderd miljoen trekvogels komen jaarlijks om in naties waarin veel landgenoten van hun verlof genieten. Voor trekvogels is de doortocht door landen als Frankrijk, Griekenland en Malta geenszins vakantie maar ten minste zo risicovol als hun reis door Italië, het land dat

bij vogelbeschermers bekendstaat als een trekvogelkerkhof. Dit ontstellende bericht, voorzien van misselijk makende details, viel te lezen in een uitgave van BBC Wildlife. Die rapportage maakte moede-loos. Want was er dan ondanks Europese voorschriften, tolerantere opvattingen, groeiende sympathie voor vogels en krachtige milieu-organisaties, rond de Middellandse Zee voor trekvogels dan helemaal niets verbeterd?

Ruim twintig jaar eerder, in 1979, had Siegfried Woldhek zijn 'Bird Killing in the Mediterranean' samengesteld, een rapport dat de massale slachtpartijen onder trekvogels in de Middellandse-Zeelanden in volle omvang openbaarde, voorzien van koele als vitriool inwerkende cijfers. Het European Committee for the Protection of Mass Destruction of Migratory Birds wist wat haar te doen stond en verzette een hoeveelheid werk die evenredig was met de naamlengte. Bij het uit vijf leden tellende comité bevond zich ook een vogelbeschermer uit Malta, met de schilderachtige naam Alfred Baldacchino. De verhalen en foto's uit zijn eilandstaatje die Alfred tijdens de comitébijeenkomsten naar voren bracht, waren aanzienlijk minder schilderachtig. Foto's van hoopjes om het leven gebrachte Hoppen, Wielewa-

len en Bijeneters, vermoed na de zee-oversteek aangeland op een van de Maltezer eilanden, en daar gesneuveld...'just for fun' of, indien het slachtoffer tje uitgedost was met een fraai verenkleeft, hooguit om te worden opgezet. En verhalen over macho-Maltezen die de laag over zee vliegende, de eilanden naderende Grauwe Kiekendieven en Wespdevieven met een flottielje speedboten tegemoet voeren om ze dan te bestoken, nagenoeg per definitie met succes. Dus nog steeds misère en soms zelfs nog slechtere omstandigheden voor trekvogels, zoals in Frankrijk waar onlangs, tegen Europese regelgeving in, de jachtperiodes aanzienlijk werden veruimd, zulks vooral ten koste van steltlopers die het ongeluk hebben afkomstig te zijn van ten noorden van het land liggende breedten. Gelet op alle uitgewisselde vriendelijkheden en 'standpunten over vraagstukken waarover overeenstemming bestond', had onze minister-president over het hoofd gezien dit puntje op de agenda te zetten toen zijn Franse collega onlangs langs kwam in Den Haag.

Vanachter het bureau of tijdens discussies is het best mogelijk afstandelijk over jacht te redeneren. Maar in het veld leidt het bedrijf gewoonlijk tot afkeer. Hoewel er verschillen zijn. In Griekenland evenaren de slachtpartijen onder trekvogels de Maltezer kerkhoven moeiteloos. Toen in Fanáron Griekse jagertjes met treiterig grijnzende snuiten mij trosjes omgebrachte Grauwe Klauwieren en Draaihalzen voorhielden, was het goed dat ik geen bot mes bij mij had. Dezelfde oplaaierende drift was er toen, lang geleden, hier in de buurt een jager een vlak voor hem opvliegend Bokje met ganzenhagel finaal aan flarden schoot. De man liet zich er nog op voorstaan ook ... 'heb ik me daar toch zo'n moeilijke snip te pakken'. Van Bokjes bleek

hij nooit te hebben gehoord. Een paar winters later zag ik die jager met enkele maats vanuit het zijte tijdens de ochtend-trek grote groepen laag overkomende Kolganzen bestoken, tussen de vluchten door snel het land over rennend om de neergetuimelde vogels zo te leggen dat het voor nieuw arriverende kollen net rustende vogels leken. Neen, dan vroeger met Snijder in de Appelzak langs het Hollandsch Diep: 'Nooit vuren op grote groepen, alleen op een familie. En dan mikken op de laatste. Dat is een jong, de familie blijft bij elkaar en bovendien, Gerard, zo'n jong is het lekkerst...!' Van Snijder heb ik veel over ganzen geleerd. Of langs het Haringvliet met die bekende figuur uit de Rotterdamse burgerij die, tot ongenoegen van zijn jachtopziener, na een paar al dan niet succesvolle schoten met de woorden 'en nu gaan we alleen genieten', zijn geweer placht af te leggen. Buiten het mediterrane gebied valt ook nog veel vogelbeschermingszendingswerk te verrichten. Dat ondervonden wij in Cachin State, in het noorden van Myanmar (vroeger Birma, red.), waar om vogels te bemachtigen, de bevolking zich bedient van methoden die uiteenlopen van primitief tot vernuftig. Op de kleurrijke markten lagen rijen vogels, in vele stadia op weg naar en klaar voor de kookpot. Het

betrof soorten die wij liever hadden gezien in het veld, waar jagertjes met hun katapulten met feilloze precisie Baardvogels en Buulbuuls uit bomen schoten. Op een zandbank in de Irrawady waar, buiten ons, ook kraanvogels overnachtten, kwam een man 's avonds strikken zetten om deze te vangen. Per nacht wist hij er zo een of twee te bemachtigen, kwamen wij via de tolk te weten. Met een mengeling van weerzin en nieuwsgierigheid hoorden wij zijn explicatie over de werking van de vindingrijk in elkaar geknutselde strikken aan. Die nacht bleek de vangst nihil. Op een van de laatste dagen hingen in een standaard uitstaand nylonnet, wat buiten Myitkyina, een al dode vleermuis en Dwerggors, en een nog bewegende IJsvogel. 'Die gaan we redden', zei Joost, met een gedecideerdheid die stellig te maken had met wekenlange taferelen van vogelleed en het vroegere voorzitterschap van Vogelbescherming. Het volgende kwartier stond hij kniehoog in water, uit balans, de IJsvogel te bevrijden. Dat lukte. Na de operatie hadden beide tijd nodig om op verhaal te komen. Toen de IJsvogel weer fut had, vloog hij weg. Vlak langs het net met de dode vleermuis en Dwerggors.